

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Nr. 3. ANULU XIX.

Telegraful este de două ori pe săptămână: joi și duminică. — Prenumeratiunea se face în Săbiu la expeditorul foiei pe afara la c. r. poșta, cu bani gași prin scrisori francate, adresate către expeditor. Prețului prenumeratiunii pentru Săbiu este pe anu 7. d. v. a. iar pe jumătate de anu 3. d. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pen-

ru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. n. Pentru princip. și țări străine pe unu 12 pe 1/2 anu, 6 fl. v. a.

Inseratele se plătesc pentru unia ora cu 7. cr. zilnic, pentru a două ora cu 5 1/2. cr. și pentru a treia repetiție cu 3 1/2. cr. v. a.

Săbiu, în 10/22 Ianuarie 1871.

Antoniu.

Protocolul Congresului românului bisericescu de releg. res. ținutu în lun'a lui Octobru 1870. au esitu de sub tipariu, și se poate capeta totu cu prețulu de prenumeratiune de 1 fl. până la finitulu lunei lui Martiu a. c. spre inlesnirea tuturor, cari poftescu alu avea. În protocolulu acest'a congresualu se afla unele pertractări de mare importantia, precum: regularea Parochieloru, reprezentatiunea către Maiestate asupra schimbărilor unilaterale din partea Ministeriului regescu de cultu, și a Resbelului, organizarea provisoria a invetiamentulu în intrég'a Metropolia a Romaniloru greco-orientali din Ungari'a și Transilvani'a, precum și instructiune provisoria pentru procedur'a judecatoriilor bisericesci în caus'a disciplinaria, — și pentru aceea merita acestu protocolu congresualu, că nu numai oficialii consistoriali și preotimea, ci și inteliginti, membrii sinódeloru eparchiali și ai Congresulu, și în fine invetiatorimea sa lu poseada.

Colectanti de 20. esemplare voru capeta unu esemplariu gratuitu.

Săbiu 2 Ianuarie 1871.

Directiunea Tipografiei arhidiecezane greco-resarit.

Școlile de adulti.

Nu este de multu de cându amu publicatu o corespondintia din Rosi'a de lângă Săbiu, în carea se espune ce efectua avutu cerculariulu consistoriale (și celu prot.) în privinti'a instructiunii cu adulti, adeca cu cei înaintati în versta. Corespondintie de felulu acest'a anume nu amu mai primitu, amu primitu însă sciri ca și în alte părți, unde se afla barbati de spiritu și de inima, se aduna cei înaintati în versta, preoti, spre a suplini invetiatur'a cu carea și au ramas lorosi detori în tineretie, din vin'a loru senu a parintiloru lor, senu cei ce au invetiatu ceva în tineretie, dară acum voru sa continue, spre a mai adauge la putienele loru cunoscintie altele mai multe. Din apropierea noastră, amu observatu ca în Rasinari înca s'a facutu unu începutu de cursuri de instructiune cu adulti și tocma în modulu indicatu. Invetiatorii de aci, cari au luat acea frumoasă misiune asuprași de a instrui densii pre adulti suntu demni de lauda.

Ne pare reu ca din departare nu avem sciri mai detaiate despre cele ce se intempla cu școl'a de adulti, afara din părți unde acest'a s'a începutu cu ani înainte, precum e la Brasiovu. Ne pare înse bine pentru ca vedemu ca începutulu s'a facutu în genere și a lătu o estindere însemnata.

Sa fia în scire și acoloru ce au începutu și au se începa, ca natiunea româna va avé mari folose dela acestu institutu. Elu feresce pre cei buni de multe ispite rele și pre cei ce au cadiutu dejă în ispite și îndrăpta și i retiene pre venitoriu dela ele. Aceste suntu folose indirecte; folosele cele adevărate însă suntu ca tempulu celu de ierna lu întrebuintița omenii necărturari spre a invetiã a ceti și a scrie, va se dica, a unei părți mari, carea remasese cu ochii legati înaintea ori cărei cărți și cu mânilu legate înaintea ori cărei harthii senu table de scrisu, i se deslêga ochii, că sa intielêga ceea ce e scrisu în cărțile noastre natiionali, și se deslêga mânilu spre a pnté scrie ceea ce va avé de lipsa, fie pre harthia, fia pre o tabla, fia

pre altu obiectu. După aceste urmăza însă folose și mai mari, folose, ca prin cetire și scriere se deschide omulu drumulu la o multime de cunoscintie, pre cari și le căstiga în modu mai usioru prin ajutoriulu cetirei și prin ajutoriulu notărei pre harthia la observările ce le face în economia senu în alta întreprindere a sea. Dar unde se potu numerã tôte folosele? spre scopulu acest'a aru trebăi scrișu anume nu unu articlu, dară o carte întrega.

Nu e mai putienu folositoriã școl'a cu adulti și acolo, unde se presupune scirea cetirei și a scrierei. Ea aru deveni o școlă de repetitiune până la ore care gradu și de aci încolu aru putea deveni o școlă de viațã, unde sa se propuna și asculte tôte întemplările cele mai însemnate pre terenulu economicu, comerciale, industriale, încâtu ascultatori senu deca voim sa le dicemu, școlariu adulti sa fia totudeună în curentu cu lumea și sa nu se mire că de altceva cându audu de vre-o inventiune nouă.

Celoru ce au începutu aceste cursuri le esprimămu bucori'a noastră și le dorim la începutu putiena răbdare, până se voru petrunde cu totii de bunetatea acestui felu de instructiune; celoru ce înca nu au începutu le recomandămu că câtu mai curentu sa începa și sa nu neglige și acêsta ocașiune de a invetiã și de a se eliberã de întunereculu mintiei.

Preotimea noastră, punendu în tôte părțile în lucrare ide'a cea marétiã de școle de adulti și căstiga unu merit nou pentru bisericã, natiunea și patri'a ei. Pentru natiune ca i luminédia pre membrii ei, iera pentru patria, ca i da cetatieni bravi și inteliginti.

Aru fi la locul seu sa ne îndreptămu către totu insulu, carele e în stare sa pricepa bunetatea acestoru școli de adulti sa dea mâna de ajutoriu preotimei la punerea loru în lucrare, îndemnându și spriginindu și cu mijlôce materiali, unde se va cere, celu putienu începutulu senu deschiderea instructiunii aceste'i.

Diet'a Ungariei.

În 12 Ianuariu țină cas'a ablegatiloru o scurtã sedintia, pre care o deschise presedintele S o m s s i c h la 1 1/4 1 ora. Dintre ministri au fostu de fatia H o r v á t h, F e s t e t i e s și S z l a v y.

Dupa cetirea și autenticearea protocolulu se transpunu petitiunile incurse comisiunii de petitiuni.

Presedintele anuncia după aceea, ca raportulu comisiunii centrale despre proiectulu de lege de recrutare prefıptu spre cetire pre sedinti'a de astadi, înca nu e gat'a și asiã va veni pre mâne la cetire. Acel'a-si proiectu se va desbata apoi mâne după sedintia împreuna cu cele 6 proiecte de lege despre completarea armatei honvediloru presentate de ministru pentru aperiarea țierei. Pre sedinti'a de luni se voru pune la ordinea zilei. După aceste prefige presedintele ordinea obiectelor, ce urmăza la ordinea zilei. Cas'a se declara multiamita cu ordinea propusa de presedintele, cu care se încheie sedinti'a la 3/4 2 ore.

În sedinti'a din 13 Ianuariu a casei deputatiloru se ascerne numai raportulu comisiunii centrale despre legea de recrutare. Ambe rapôrtele, atâtu a majoritatiiei câtu și a minoritatiiei recomãnda primirea: Numai câtu majoritatea comitetulu dorește că titlu sa se modifice în locu de „trupe unghuresci“ în armat'a unghuresca.

Sedinti'a din 14 Ianuariu a casei ablegatiloru o deschide presied. S o m s s i c h la 10 ore. Dintre ministri, G o r o v e și A n d r a s s y. Mai întâiu se autentica protocolulu. Singurulu obiectu alu sedintiiei de astadi e raportulu comisiunii centrale despre proiectulu de lege de recrutare.

Referentele comit. centralu I. G y ö r f f y recomanda primirea proiectulu pre lângă modificatiunea atinsa mai susu.

Contele I. A n d r a s s y respunde după aceea la interpelatiunea lui Ioh. K i s s și declara între altele ca s'a esmisu unu circulariu prin care a provocatu regimulu juridictionile a suspendã decamdata comisiunile esmise pentru recrutare.

K i s s e multumitu cu respunsulu, ceea ce se iã spre sciintia.

Incheierea sedintiei la 3/4 11 ore.

Din Delegatiunea reichsratului

Sedinti'a din 11 Ian. o deschide presedintele H o p p e n la 11 ore. Pre fotoliile ministrilor: K u h n, L o n y a y și B e u s t.

Presedintele apuncia mai întâiu unele incurse și da după aceea, trecendu la ordinea zilei, cuventulu referintelu comitetulu bugetariu Dr. B a n h a u s. Acest'a amintescu mai întâiu impregiurarea, ca opiniunea publica e contr'a cifrei înalte a pretensiuniloru regimulu. Chiaru și foile, care stau aprôpe de regimu, au datu sa se cunôsca ca considera acele cifre de prea mari. Cu tôte aceste comitetulu a propusu a se accordã mai multu, decâtu s'a accordatu în anii trecuti. Referintele citeza singuratecele posturi parale din bugetele celoru 3 ani trecuti; din citatele sele se vede, ca comitetulu a accordatu pre fia-care din cei 3 ani cu 2 milioane mai multu. Imputările ce se facu în privinti'a acest'a comitetulu, suntu injuste. Ministru de resbelu a accentuat, ca comitetulu a facutu numai stergeri de pausiale. Referintele va documentã în decurgerea desbaterei speciali, ca pretotindeni unde a fostu vorb'a de persône la stergeri, s'au precisatu acuratu afacerea în privinti'a persônei.

Afara de acêstea reflectase ministru de resbelu la observarea, ca într'unu statu vecinu se incuviitaza spre sustinerea armatei numai 66 milioane și ca organizatiunea militaria a acestui state e escelinte, urmatoriile: Prussia i este usioru cu 66 milioane, căci posede unu erariu din care la casu se scôte fără crotiare. La obiectarea acest'a a ministru de resbelu are referintele a face observarea, ca noi damu atâta câtu ne e cu potintia. Comitetulu are numai tendinti'a a pastrã celu pucinu creditulu nostru, că la casu de lipsa sa putemu luã refugiu la elu.

Ministru de resbelu face unele observatiuni la afirmarile referintelu și după aceea declara presedintele, de ore ce nu mai este nici unu vorbitoriu nisinnatu, desbatarea generala de incheiata.

Urméza desbatarea propunerii comitetulu ralațiva la respingerea meliorari telorulu coloneliloru și subcoloneliloru. Propunerea acest'a se primesce.

Urméza desbatarea speciala, pre care o deschide B a n h a u s cu titlu 1. a preliminarulu ordinariu; Centralisarea, oficalate și deosebite ramuri de administrare. Comitetulu recomãnda stergerea a 125,044 fl. din titlu acêsta și accordarea a 2,609,350. fl.

Dr. R e c h b a u e r anuncia unu votu alu minoritatiiei, conformu caru'a sa se faca și mai mari stergeri și sa se acôrde numai 2,466,257 fl. F a l k e n h a y n din contra propune stergerea numai a 58,000 fl. și accordarea a 2,660,000 fl.

F i g u l y spriginescu propunerea minoritatiiei. D e m e l se pronuncia pentru propunerea minoritatiiei. G r o c h o l s k y pentru stergerea lui F a l k e n h a y n, asemenea și G r. W i c k e n b u r g.

K u h n face comparatiuni între Austria și Prussia. În Austria, dice elu, se efectuesce în administratiunea armatei cu celu mai putinu personalu, cu cele mai puciene spese, câtu se pôte de

